

PATVIRTINTA
Vilniaus Maironio progimnazijos
direktoriaus 2023 m. lapkričio 6 d.
įsakymu Nr. V-178

**VILNIAUS MAIRONIO PROGIMNAZIJOS
PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS
PROGIMNAZIJOJE
TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Vilniaus Maironio progimnazijos (toliau – Progimnazija) Psichoaktyviųjų medžiagų progimnazijoje prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato Progimnazijos prevencijos priemones, mažinančias psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, ir veiksmus, įvykus psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, turėjimo su savimi ar platinimo atvejams Progimnazijoje.
2. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento (NTAKD) metodinėmis rekomendacijomis „Psichoaktyviosios medžiagos ir mokykla: prevencijos ir intervencijos gairės“.
3. **Psichoaktyviosios medžiagos** – tokios medžiagos, kurios veikia žmogaus psichiką ir sukelia sveikatos bei elgesio sunkumų (narkotinės, psichotropinės medžiagos, alkoholis, nikotinas, kofeinas, raminamieji, migdomieji vaistai, lakiosios medžiagos ir pan.).

**II SKYRIUS
PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO PREVENCIJA**

4. Progimnazijoje siekiama ugdyti vaikų sveiką gyvenimo būdą, jų gyvenimo įgūdžius, neigiamą požiūrį į psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą.
5. Siekiant sukurti ir palaikyti teigiamą Progimnazijos psichologinį klimatą, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos priemonės įgyvendinamos trijose srityse:
  - 5.1. elgesio metodai – mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija arba atitolinimas anksčiau, kai yra pradeda vartoti psichoaktyvias medžiagas, diegiant teigiamas vertybes, normas, tikėjimą ir požiūrį, kuriais prieštaraujama psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui, ir siekiant suteikti įgūdžių, padėsiančių veiksmingai atsispirti bendraamžiams, kurie gali pasiūlyti vartoti psichoaktyvias medžiagas;
  - 5.2. aplinkos prevencija – pagrįsta, aiški ir nuosekliai vykdoma politika, nukreipta prieš visų psichoaktyviųjų medžiagų, įskaitant alkoholį ir tabaką, vartojimą ir pardavimą Progimnazijos teritorijoje ir Progimnazijos organizuojamuose renginiuose;
  - 5.3. neigiamų pasekmių, susijusių su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu, mažinimas – tinkamas elgesys su mokiniais, kurie vartoja psichoaktyvias medžiagas, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) informavimas ir rekomendacijos kreiptis į atitinkamas konsultavimo ir paramos tarnybas (įskaitant gydymą, jei reikia) siekiant pagalbos sumažinant arba nutraukiant psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą.
6. Siekis užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką Progimnazijoje numatomas mokymo sutartyje.
7. Pageidaujamas mokinių elgesys Progimnazijoje apibrėžiamas Mokinio elgesio taisyklėse.
8. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas, platinimas, turėjimas Progimnazijoje yra draudžiamas.

9. Progimnazijoje taikomos psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos priemonės:
  - 9.1. mokytojų budėjimas pertraukų metu;
  - 9.2. vaizdo kamerų įrengimas;
  - 9.3. elektroninių cigarečių detektorių įrengimas tualetuose;
  - 9.4. mokyklos teritorijos aptvėrimas;
  - 9.5. reidai progimnazijos teritorijoje;
  - 9.6. bendruomenės narių ir pašalinių asmenų lankymosi Progimnazijoje tvarka;
  - 9.7. pamokos pagal Gyvenimo įgūdžių Bendrąją programą;
  - 9.8. socialinio emocinio ugdymo pamokos klasės valandėlių metu;
  - 9.9. specialistų, mokytojų, klasės auklėtojų taikomi interaktyvūs metodai, struktūruotos pamokos arba grupių užsiėmimai, kurių metu vykdomos ir įgyvendinamos periodinės veiklos arba atskiros trumpalaikės (vienkartinės) veiklos:
    - 9.9.1. sprendimų priėmimo, bendravimo ir problemų sprendimo įgūdžių ugdymas;
    - 9.9.2. psichoaktyviųjų medžiagų atsisakymo įgūdžių ir asmeninių išipareigojimų atsisakyti piktnaudžiauti jomis įgūdžių stiprinimas;
    - 9.9.3. tarpusavio santykių ir asmeninių bei socialinių įgūdžių ugdymas;
    - 9.9.4. neigiamų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo nuostatų ir normų stiprinimas;
    - 9.9.5. mokymosi įpročių ir akademinį pasiekimų palaikymas.
  - 9.10. bendradarbiavimas su teisėsaugos institucijomis, policijos komisariatu, Visuomenės sveikatos biuru ir / ar kitomis institucijomis organizuojant prevencines švietimo veiklas (paskaitas, diskusijas, teminius susitikimus ir pan.).
  - 9.11. tėvų švietimas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos klausimais.

III SKYRIUS

PSICHOAKTYVIŪJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO PROGIMNAZIJOJE INTERVENCIJA

10. Į psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo situacijas reaguojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 „Dėl Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (suvestinė redakcija nuo 2007-10-17).
11. Reagavimo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo situacijas Progimnazijos teritorijoje tvarka:
  - 11.1. **Jei mokyklos darbuotojai įtaria**, kad mokinys **Progimnazijos teritorijoje vartoja** psichoaktyvias medžiagas ar **yra apsvaigęs** nuo jų:
    - 11.1.1. kuo skubiau informuoja apie tai Progimnazijos direktorių ar jo įgaliotą asmenį;
    - 11.1.2. nedelsdami informuoja apie tai visuomenės sveikatos specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą Progimnazijoje, jo darbo metu.
12. **Progimnazijos direktorius ar jo įgaliotas asmuo** žodžiu skubiai informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus):
  - 12.1. apie įtarimą, kad jis vartoja psichoaktyvias medžiagas, yra apsvaigęs nuo jų ir kad jam reikėtų atlikti medicininę apžiūrą;
  - 12.2. apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas, kuriose galima nustatyti ar mokinys vartoja psichoaktyvias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, apsinuodijęs jomis ir paskirti tikslingą gydymą;
  - 12.3. apie institucijas, įstaigas, organizacijas, teikiančias psichologinę, socialinę, teisinę ar kitą pagalbą. Taip pat apie šią pagalbą teikiančias įstaigas, organizacijas informuojamas ir mokinys;
  - 12.4. kviečia mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus) nedelsiant atvykti į Progimnaziją pokalbio ir pasiimti į namus mokinį, apsvaigusį nuo psichoaktyviųjų medžiagų;
  - 12.5. supažindina mokinį, jo tėvus (globėjus, rūpintojus) bei, atsižvelgiant į poreikį ir aktualumą, bendruomenę su informacija, kur galima kreiptis pagalbos, jeigu vaikas vartoja psichoaktyvias medžiagas.

13. **Jei Progimnazijos darbuotojai įtaria**, kad mokinys Progimnazijos teritorijoje yra **apsinuodijęs** psichoaktyviosiomis medžiagomis **ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus**:
  - 13.1. nedelsdami informuoja apie tai Mokyklos vadovą ar jo įgaliotą asmenį bei visuomenės sveikatos specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą mokykloje, jo darbo metu;
  - 13.2. mokiniui teikiama pirmoji pagalba, organizuojamas jo pristatymas į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, kai reikia skubios medicinos pagalbos – kviečiama greitoji medicinos pagalba.
14. **Progimnazijos direktorius ar jo įgaliotas asmuo**, esant įtarimui, kad mokinys Progimnazijos teritorijoje yra **apsinuodijęs** psichoaktyviosiomis medžiagomis **ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus**:
  - 14.1. žodžiu skubiai apie tai informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus);
  - 14.2. mokiniį vežant į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, jį lydi Progimnazijos paskirtas asmuo, jei mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) neatvyko į Progimnaziją, ir lieka su nukentėjusiuoju, kol atvyks informuoti telefonu mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba jų įgaliotas asmuo;
  - 14.3. nedelsiant informuoja apie mokinio apsinuodijimą psichiką veikiančiomis medžiagomis teritorinės policijos įstaigą ir (ar) Vaiko teisių apsaugos skyrių pagal mokinio gyvenamąją vietą;
  - 14.4. organizuoja pagalbą mokiniui, supažindina jį, jo tėvus (globėjus, rūpintojus) bei, atsižvelgiant į poreikį ir aktualumą, bendruomenę su informacija, kur galima kreiptis pagalbos, jeigu vaikas vartoja psichoaktyvias medžiagas.
15. Įvykus situacijoms, susijusioms su apsvaigimu ar apsinuodijimu nuo psichoaktyviųjų medžiagų Progimnazijoje, mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) informuojami apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas, teikiančias sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat apie institucijas, įstaigas bei organizacijas, kurios teikia psichologines konsultacijas.
16. Mokinio elgesys kartu su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) aptariamas Vaiko gerovės komisijos posėdyje numatant tolimesnius mokinio elgesio korekcijos veiksmus.
17. Mokinio tėvams (globėjams, rūpintojams) rekomenduojama daugiau dėmesio skirti savo vaikams, pažinti jų poreikius, vaiko raidos ypatumus, formuoti sveiką gyvenimą šeimoje, stiprinti savo ir vaikų fizinę ir psichinę sveikatą.
18. Įvykus situacijai, kai mokinys buvo apsvaigęs ar apsinuodijęs nuo psichoaktyviųjų medžiagų, rengiamas tiesiogiai susijusių su problema darbuotojų pokalbis apie tai, kas įvyko.
19. Informacija, reikalinga vaiko problemai spręsti, yra nevieša ir prieinama tik tiems asmenims, kurie tiesiogiai susiję su problemos sprendimu.
20. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, vykdančias sveikatos priežiūrą Progimnazijoje, savo darbe vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašu, kitais šio specialisto teises ir pareigas nustatančiais teisės aktais.
21. Visuomenės sveikatos specialistas, vykdančias sveikatos priežiūrą Progimnazijoje, esant pagrįstiems įtarimams ar faktams, kad mokinys ne kartą vartojo psichoaktyvias medžiagas, informuoja jo tėvus apie galimybę dalyvauti Ankstyvosios intervencijos (toliau – AI) programoje, inicijuoja susitarimus su tėvais ir vaiku, kad jie kreiptųsi į programą organizuojančias ir vykdančias įstaigas savanoriškai.
22. Atsisakius dalyvauti ankstyvosios intervencijos programoje, gali būti organizuojamas Vaiko gerovės posėdis, kuriame priimamas sprendimas dėl kreipimosi į savivaldybės socialinės gerovės skyrių dėl minimalios priežiūros skyrimo.
23. Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) piktybiškai atsisako dalyvauti Vaiko gerovės posėdžiuose, gali būti kreipiamasi į savivaldybės socialinės gerovės skyrių.
24. **Mokinių daiktų patikrinimas.** Kilus pagrįstiems įtarimams, kad mokinys gali turėti draudžiamų psichoaktyviųjų medžiagų, Progimnazijos darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja Progimnazijos socialinį pedagogą, direktorių ar jo įgaliotus asmenis.

25. Progimnazijos direktorius ar jo įgaliotas atstovas turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus.
26. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, patikrinimo metu dalyvauja mažiausiai du Progimnazijos darbuotojai, vienas iš jų – socialinis pedagogas, direktoriaus pavaduotojas ar jo įgaliotas atstovas.
27. Paaiškėjus, kad mokinys turi psichiką veikiančių medžiagų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.
28. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų psichoaktyviųjų medžiagų turėjimo nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir jie kviečiami atvykti į Progimnaziją.
29. Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų psichoaktyviųjų medžiagų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.
30. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviesti asmenys, mokinys prižiūrimas socialinio pedagogo, Progimnazijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Informacija apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją mokytojams ir tėvams skelbiama Progimnazijos elektroniniame dienynė.
32. Progimnazijos internetiniame puslapyje pateikiama nuorodų mokinių tėvams susipažindinti su informacija, kur galima kreiptis pagalbos, jeigu vaikas vartoja psichoaktyvias medžiagas.